Zivot u paklu

—

© 2026 —

Sva prava pridržana. Nijedan dio ove knjige ne smije se reproducirati bez pisanog dopuštenja nositelja prava.

Napomena: dijelovi teksta nastali su uz pomoć umjetne inteligencije, uz autorsku reviziju.

Sadržaj

2. Gravitacija postojanja: Konstantna borba 1

2. Gravitacija postojanja: Konstantna borba

Gravitacija postojanja: Konstantna borba

Svaki dan započinje kao što je započeo i jučer: bez našega pristanka, bez objašnjenja, pod težinom koja ne pita želimo li je osjećati. Tijelo se budi i odmah zna ono što um često pokušava zaboraviti. Težina postoji. Pod je čvrst. Zrak je potreban. Glad se vraća. Žeđ se vraća. Umor se vraća. Sve ono što nazivamo "običnim" zapravo je niz tihih zahtjeva koji nas ne napuštaju, nego nas strpljivo prate kao sjena.

Gravitacija je možda najpošteniji zakon koji poznajemo, upravo zato što ne uljepšava ništa. Ona ne obećava, ne tješi, ne pregovara. Povlači nas prema dolje sa snagom koja je ista za sve, bez obzira na ime, bogatstvo, karakter ili uvjerenja. Iako je najsvakodnevnija od svih sila, ona je i najdublja metafora našega života: ništa u postojanju ne lebdi trajno. Sve što je živo, sve što ima oblik, sve što diše, mora stalno raditi protiv raspada, protiv pada, protiv vlastite tromosti.

Nije dovoljno jednom pojesti obrok. Nije dovoljno jednom piti vodu. Nije dovoljno jednom pronaći sklonište i vjerovati da je time borba završena. Život traži ponavljanje, a ponavljanje iscrpljuje. U tom ritmu nema romantike, samo nužnost. Tijelo nas podsjeća da smo prolazni strojevi od mesa i potrebe, privremeni sustavi koji se održavaju na tankoj liniji između održanja i nestanka. Ako ne jedemo, slabimo. Ako ne pijemo, venemo. Ako ne spavamo, svijest se raspada na komadiće. Ako se ne zaklonimo, hladnoća ulazi u kosti. Ako se ne krećemo, mišići se gase. Ako ne pazimo, rana se inficira, zub zaboli, organ zataji, dah postane kratak, a sve ono što smo smatrali stabilnim pokaže se samo privremenom ravnotežom.

Ovo nije melodrama. Ovo je biologija.

Mi smo bića koja opstaju samo zato što svakoga dana popravljaju ono što se neprestano kvari. Čak i kad je sve "u redu", ono dobro traje samo

privremeno, i to uz stalnu potrošnju energije. Organizmu nije prirodno biti bez napora; njemu je prirodno trošenje. Naše su stanice male radionice koje ne prestaju raditi dok se istodobno troše, stare i umiru. Tkivo se obnavlja, ali ne savršeno. Sjećanje blijedi. Koža se bora. Kosti postaju lomljive. Vid slabi. Snaga se smanjuje. Ono što smo nekoć mogli bez razmišljanja, kasnije moramo pažljivo odmjeravati. I prije nego što to nazovemo tragedijom, moramo priznati da je to zakon.

Starenje je možda najtiši oblik nasilja koji poznajemo. Ne udara odjednom, nego kaplje. Najprije ga ne primjećujemo, ili ga skrivamo iza ironije, iza navike, iza tvrdoglavosti. Ali tijelo pamti. Svaki neprospavani tjedan, svaki udarac, svaku bolest, svaki prekid ravnoteže. Ne nastavlja nas nositi besplatno. Jednoga dana traži svoj račun.

A kada govorimo o bolesti, govorimo o nečemu što nam ne dolazi kao kazna, nego kao sastavni dio življenja u svijetu koji je nepredvidiv, krhak i kemijski osjetljiv. Virus ne razlikuje pravedne od nepravednih. Tumor ne pita jesmo li bili dobri. Upala ne čita naše namjere. Tijelo se brani, ali ne uspijeva uvijek. I u toj činjenici leži nešto krajnje hladno: možemo učiniti mnogo, a ipak ne možemo sve. Možemo paziti, a ipak oboljeti. Možemo se liječiti, a ipak propadati. Možemo voljeti život i ipak ga izgubiti.

To ne znači da je napor besmislen. Naprotiv. Znači da je napor uvjet opstanka, a ne iznimka od njega. Nema života bez održavanja. Nema dostojanstva bez rada. Nema dana bez nekog oblika odricanja. Čak i kad ne radimo rukama, radimo pažnjom. Čak i kad mirujemo, tijelo radi. Čak i kad mislimo da smo odmarali, svijet se nije zaustavio: hrana se potrošila, voda je nestala iz čaše, toplina je izašla iz prostorije, sat je prošao, a organizam je nastavio svoju tihu aritmetiku gubitaka.

Hrana, voda, sklonište — te tri riječi zvuče jednostavno, gotovo siromašno u svojoj jasnoći. Ali cijeli ljudski poredak može se čitati kao beskrajno složen način da ih pribavimo, zaštitimo i rasporedimo. Lov, poljoprivreda, trgovina, rad, gradovi, granice, zakoni, pohlepa, solidarnost, ratovi, migracije, kuhinje, skladišta, vodovodi, kuće, bolnice — sve su to slojevi jednog istog odgovora na istu staru činjenicu: bez onoga što nas hrani i štiti, brzo prestajemo biti. Civilizacija nije ukinula nužnost; samo ju je uredila, pregradila, upakirala u navike i institucije. I ispod svega toga i dalje stoji isto pitanje: kako preživjeti još jedan dan?

Ponekad se ponašamo kao da je udobnost prirodno stanje, kao da nam pripada neovisno o okolnostima. Ali udobnost je kratka stanka, ne pravo. Topao stan, pun tanjur, čista voda, lijekovi, krovište, toplina drugoga tijela, tišina noći bez opasnosti — sve su to dragocjeni prekidi u dugom lancu borbe, nikako njezin kraj. Kada ih imamo, lako zaboravimo koliko su krhki. Kada ih izgubimo, shvatimo da je ono što smo nazivali normalnim zapravo bila vrlo složena i privremena pobjeda nad raspadanjem.

Ipak, ni pobjeda nije potpuna. Jer čak i kada je tijelo nahranjeno i zaklonjeno, ono ostaje smrtno. Nema konačne zaštite. Smrt nije greška u sustavu nego njegov završni uvjet. Ona ne dolazi samo na kraj života; ona ga prati od početka kao njegova sjenka. U svakom djetinjstvu već postoji buduće starenje. U svakom zdravlju već postoji mogućnost bolesti. U svakoj ljubavi već postoji gubitak. To nije pesimizam, nego opservacija. Nema trajne sigurnosti u prirodnom svijetu. Postoji samo privremeno odgađanje.

Zato je ljudski napor toliko čudan i tako dirljiv. Mi znamo, barem naslućujemo, da će sve što gradimo jednom biti napušteno, oštećeno, razneseno vremenom ili jednostavno zaboravljeno. I unatoč tome gradimo. Peremo, popravljamo, liječimo, učimo, pazimo, štedimo, kopamo, nosimo, podižemo, stvaramo red iz nereda, pa opet iznova. Nije to dokaz da smo ludi. To je dokaz da u nama postoji nešto što ne pristaje na rasap bez otpora. Borimo se ne zato što ćemo pobijediti zauvijek, nego zato što bi predaja značila brže tonjenje.

U tome se krije i jedna surova istina: većina naših dana nije ispunjena velikim činovima, nego održavanjem. Mi smo bića održavanja. Navikli smo slaviti iznimke — uspjeh, trijumf, otkriće, sreću, ljubav — ali većinu vremena provodimo na rubu banalnog opstanka. Podizati se iz kreveta. Prati ruke. Tražiti hranu. Ponijeti kaput. Vratiti se kući prije mraka. Otići liječniku. Odmoriti se. Uštedjeti energiju. Izdržati. Sve su to sitni rituali protiv propadanja, skromni i neumorni. U njima nema veličine kakvu voli mit, ali ima stvarnosti kakvu voli tijelo.

Možda je upravo zato toliko primamljivo sanjati o mjestu bez potrebe, bez boli, bez napora, bez smrti. Takva je čežnja razumljiva. Rođeni smo u oskudici i ta nas oskudica oblikuje. Ali ako želimo biti pošteni prema sebi, moramo priznati da ne poznajemo ništa drugo osim svijeta u kojem se sve plaća pažnjom, trudom ili gubitkom. Ne govorimo to da bismo očajavali,

nego da bismo prestali biti iznenađeni. Jer iznenađenje pred vlastitom krhkošću često je samo oblik neznanja.

A neznanje je možda najveći veo preko pakla u kojem živimo. Ne zato što nas zavarava da je sve dobro, nego zato što nas sprječava da vidimo koliko je dobro uvjetovano, koliko je mir privremen, koliko je tijelo naporno, a život skuplji nego što želimo priznati. Kad ne znamo drugo stanje, ovo nazivamo životom. Kad zamislimo drugačije, ovo počinjemo prepoznavati kao ono što jest: prostor stalne napetosti, stalnog održavanja, stalne prijetnje raspadom.

Ali u toj spoznaji nema nužno beznađa. Ima ozbiljnosti. A ozbiljnost je ponekad jedini pošteni početak slobode. Ne zato što nas oslobađa boli, nego zato što nas oslobađa iluzije da će bol nestati samo ako je dovoljno dugo ignoriramo. Kad vidimo težinu, prestajemo se čuditi što nas pritišće. Kad razumijemo krhkost, prestajemo je nazivati nepravdom svaki put kad se pokaže. Kad priznamo da je opstanak napor, možda prvi put doista vidimo sebe: ne kao posjetitelje nekog lakšeg svijeta, nego kao bića koja se, unatoč svemu, i dalje drže uspravno pod pritiskom.

I možda je to najtiša istina ovoga poglavlja: težina nas ne poništava, nego definira. Ne kao kazna s neba, nego kao zakon postojanja. Život nije izvan pakla; život je način na koji se pakao nosi, podnosi, organizira i povremeno podijeli s drugim ljudima. U tome nema utješne bajke. Ali ima dostojanstva. Ima jasnog pogleda. Ima one tvrde, hladne, neizbježne ljepote koju vidimo tek kada prestanemo tražiti spasenje u poricanju i počnemo gledati ravno u ono što je oduvijek bilo pred nama.